

Ach, ten detal

Zrealizowany w 2020 r. przez Łódzki Dom Kultury projekt, którego efekty wciąż są dostępne w internecie, zakładał inspirowanie nauczycieli, edukatorów edukacji kulturowej i animatorów kultury do przeprowadzenia jak najciekawszych zajęć dla dzieci, poszerzających ich wiedzę na temat architektury własnego regionu. Cel to także rozbudzanie ciekawości dzieciaków, ich wrażliwości na estetykę, architektoniczne szczegóły, rozwijanie umiejętności zdobywania informacji i ich analizowania. Służyć temu mają nowoczesne materiały metodyczne, przygotowane specjalnie na potrzeby projektu: publikacje, w skład których weszły przewodniki i scenariusze warsztatów, filmy edukacyjne i nagranie szkolenia.

Aby przygotować takie materiały, samemu trzeba podjąć niestandardowe działania, wyjść w nieznany teren, powiedzieć sobie „nie wiem, poszukam”. Zaproszona do projektu Maria Nowakowska, łódzka aktywistka zajmująca się od lat detalem architektonicznym w Łodzi, po wstępnej kwerendzie w internecie i bibliotekach, zdecydowała się na „kwerendę nożną”, czyli przemierzanie kwartałów miast czy dróg w województwie łódzkim w poszukiwaniu niebanalnych detali. Z tradycyjną mapą w rękę. To zupełnie inna metoda zwiedzania niż przemieszczanie się z punktu A do punktu B samochodem, zgodnie z informacjami zawartymi w przewodniku. Umożliwia „świeże spojrzenie”, dostrzeżenie detali, które na co dzień umykają. Tym bardziej że, jak widzimy na filmie ze szkolenia „Architektura pod lupą dla najmłodszych - edukacja architektoniczna w pigułce” warto się zatrzymać nie tylko przy detalach tradycyjnie postrzeganych jako istotne, niosące uznaną wartość historyczną, ale i przy „nieistotnych”.

Należy do nich np. ów szyld „Video filmowanie” z Opoczna, budzący sentyment jako znak czasów, w których wideo było szczytem nowoczesnej techniki i popularną formą rozrywki, a zarazem będący „zabytkiem” w tym sensie, że dziś już ręcznie się szyldów nie maluje, więc i tradycja liternicza, związana ze stosowaniem danego kroju czcionek, jego cieniowania, zanika. Innym ciekawym detalem jest „płaskorzeźba” na budynku w Pabianicach, przedstawiająca zespół muzyczny. „Śledztwo” wykazało, że jest młodsza niż sądzono, powstała w 2012 r. z mączki marmurowej wymieszanej z żywicą, a projektantem i wykonawcą był miejscowy nauczyciel plastyki. Maria Nowakowska wskazuje też na reklamy z blachy, których wykonanie wymaga dużego nakładu pracy, a które uznajemy powszechnie za „szkaradne” czy „kiczowate”. Podstawowa zasada propagowana przy tworzeniu materiałów edukacyjnych brzmi jednak „Nie oceniać, dostrzec, zastanawiać się, dlaczego coś takiego powstało? Jaki był cel wykonawcy? Co to mówi o nim, o czasie, w którym żyje?”.

Wskazywane są także „zabytki” bardzo nietypowe. We wnętrzu budynku odnowionego dworca w Skierniewicach, wybudowanego z cegły w stylu nawiązującym do gotyku, można oglądać sgraffita (detale tworzone z kilku warstw tynku) w duchu... socrealistycznym. Takie zabytki często są niszczone. Tutaj je zachowano, a przedstawiają ludzi pracy: kolejarzy, rolników, dróżniczkę, ale też artystów, np. rzeźbiarzy.

Film ze szkolenia odwołuje się również do detali związanych z pożarnictwem (metalowe gongi, używane do alarmowania mieszkańców kamienic w przypadku pożaru), instalacjami wodnymi (dawne wodowskazy, wskazujące poziom wody w zbiornikach znajdujących się pod dachami budynków). Wiele miejsca poświęca się rzeźbom z przestrzeni miejskich czy wszelkiego rodzaju ozdobom, w szczególności motywom roślinnym i związanym z fauną.

W drugiej części szkolenia „Architektura pod lupą dla najmłodszych - edukacja architektoniczna w

pigułce” po prezentacji Marii Nowakowskiej, dr Karolina Kołodziej z Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Łódzkiego podpowiada nauczycielom i edukatorom, jak najefektywniej korzystać z materiałów stworzonych w ramach projektu. Powstało osiem filmów poświęconych konkretnym miejscom w województwie łódzkim (Radomsko, Opoczno, Tomaszów Mazowiecki, Piotrków Trybunalski, Zgierz, Zduńska Wola, Skierniewice, Pabianice), przewodniki opisujące lokalizację detali i scenariusze zajęć dla klas I-III i IV-VI. Ich autorką jest Anna Mrozińska-Szmajda - polonistka, animatorka kultury i edukatorka. Scenariusze zawierają opis konkretnej trasy spaceru z zaznaczeniem lokalizacji najciekawszych architektonicznie obiektów i detali oraz pytania, jakie warto dzieciom zadawać, np. omawiając ozdobne motywy roślinne na budynkach, można zgadywać, jaka to roślina. Po rozpoznaniu przez dzieci liści dębu czy lauru warto przejść do omawiania ich symboliki, wybrać się na łąkę, stworzyć zielniki. Co ciekawe, z materiałów edukacyjnych można korzystać nie tylko na zajęciach z historii regionu, historii sztuki, designu, antropologii czy budownictwa, ale nawet na fizyce – omawiając rozkład przeciążeń w budynkach na przykładzie konstrukcji podpór w gotyckich kościołach.

Wszystkie materiały zostały udostępnione bezpłatnie na stronie internetowej Łódzkiego Domu Kultury (zakładka Projekty – Dlaczego ten dom tak wygląda? Edycja 2020). Rozesłano je też do 1500 nauczycieli, edukatorów i animatorów kultury w województwie. Organizatorzy chcieliby kontynuować realizację projektu w 2021 roku, by zbadać i opisać kolejne ciekawe architektonicznie miejsca w województwie łódzkim.

Szkolenie online, filmy i materiały edukacyjne można pobrać [TUTAJ](#)

Partnerzy projektu: Muzeum Regionalne w Radomsku, Miejski Dom Kultury w Opocznie, Miejskie Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim, Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Piotrkowie Trybunalskim, Centrum Kultury Dziecka w Zgierzu, Miejski Dom Kultury w Zduńskiej Woli, Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach, Muzeum Miasta Pabianic.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, uzyskanych z dopłat ustanowionych w grach objętych monopolem państwa, zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

Paulina Ilska